

DE
NATIONALE
OPERA

DE GESCHIEDENIS VAN OPERA

—

Vijf vrienden uit Florence

NATIONALE OPERA & BALLET

Geschreven voor het project Prinses Turandot.
In opdracht van de afdeling educatie, participatie
en programmering van De Nationale Opera

Arend van Dam

Ergens rond het jaar 1600 werd in Florence de eerste opera opgevoerd. Hoe kwamen de makers op het idee om zang, dans, toneel en muziek in een voorstelling te combineren? Misschien ging het wel zo...

VIJF VRIENDEN EN EEN PRINSES IN FLORENCE

Vierhonderd jaar geleden werd in de mooiste en rijkste stad van Italië gedanst, toneel gespeeld en muziek gemaakt dat het een lust was.

Maria de Medici, de dochter van een rijke hertog, bezocht alle bals, voorstellingen en concerten waarvoor ze werd gevraagd. En als ze niet werd gevraagd, organiseerde ze zelf wel een dansfeest, een toneelstuk of een muziekconcert. Ze was met veel dansers, acteurs en musici bevriend.

Op een dag regelden Maria's buitengewoon rijke ouders een huwelijk voor hun dochter met de nog veel rijkere Franse koning Henri. Maria was in alle staten. Ze gaf haar ouders een kus en zei toen heel eigenwijs: 'Alles goed en wel, maar dan wil ik dat mijn bruiloft het grootste feest wordt dat er ooit is gevierd.'

Kort daarop nodigde ze vijf van haar beste vrienden uit op het paleis in Florence. Het waren de vijf vrienden van de vriendenclub De Vrienden.

'Wat kunnen we voor u doen?' vroegen de vijf vrienden. 'Ik heb jullie nodig,' zei Maria. 'Ik ga trouwen en ik wil een feest. Niet zo maar een feest, maar een feest waar de mensen over honderd jaar nog over praten. Ik heb al heel veel over jullie gehoord.'

'Ik stel voor om iets met kunst te doen,' zei Giovanni, de kunstverzamelaar. 'We kunnen grote kunstwerken laten maken om daarmee de grote zaal van het paleis te versieren.'

'Ik wil wel een muziekstuk componeren waar alle mensen ademloos naar kunnen luisteren,' stelde Vincenzo, de componist, voor.

'Ja, muziek, daar ben ik ook voor,' zei Giulio, de musicus. 'Maar dan heel vrolijke muziek waarop de gasten wild kunnen dansen.'

'Ik zou liever muziek willen spelen waarop zangers mooie liederen kunnen zingen,' stelde Jacopo, de andere musicus, voor.

'Die liederen zou ik voor u kunnen schrijven,' voegde Ottavio, de dichter eraan toe.

Maria knikte. 'Dat klinkt wel heel gewoontjes, allemaal. Ik dacht meer aan iets spectaculairs.'

Plotseling begonnen alle vrienden van het vriendenclubje door elkaar heen te praten.

'We hebben een ontdekking gedaan,' zei Ottavio. 'Lang geleden...'

'In de tijd van de Grieken,' vulde Giulio hem aan.

'Vertelden de mensen elkaar verhalen,' ging Vincenzo verder.

'Die volgens ons,' begon Jacopo.

'Niet werden gesproken, maar gezongen,' maakte Giovanni het af.

Maria hield haar hoofd een beetje schuin, kneep haar ogen samen en vroeg aarzelend. 'Dus, als ik jullie goed begrijp...'

'U moet beslist eens komen kijken,' onderbrak Jacopo haar. 'Vincenzo heeft muziek geschreven voor een nieuw opus, een muziekstuk. Dat stuk hebben we al een paar keer opgevoerd.'

'Het is een combinatie van toneel, zang, dans, dichtkunst, muziek en theater,' legde Giovanni uit. 'En dat, allemaal gebaseerd op de Griekse tradities.'

'We zouden dit stuk kunnen uitbreiden van één opus, naar meerdere opera,' stelde Giulio voor.

'We kunnen er allerlei spektakel aan toevoegen,' bedacht Vincenzo. 'Met machines kunnen we bijzondere effecten bereiken. We kunnen het laten stormen. We kunnen draken laten rondvliegen of schepen over het podium laten varen.'

Maria begon enthousiast te knikken. Met rode kenen van opwinding zei ze: 'Natuurlijk kom ik kijken. Ik geloof dat jullie werkelijk in staat zijn het grootste feest ter wereld te organiseren.'

Een week later zat Maria de Medici in de luxe loge van het theater in Florence. Samen met een aantal van de vrienden keek ze naar een opvoering van het opus Dafne. Vanaf het toneel knikten de musici Jacopo en Giulio haar vriendelijk toe.

Maria moest erg lachen om Apollo die verliefd werd op

Dafne, de fee. Toen de voorstelling was afgelopen, zei ze tegen de vrienden: 'Dat hebben jullie knap gedaan. Ik wil heel graag dat jullie op mijn bruiloft komen. Ik wil wel dat er veel vrolijker wordt gezongen en uitbundiger wordt gedanst. Dat orkestje van jullie kan worden uitgebreid met mijn hofmuzikanten. De kostuums vond ik wat gewoontjes. Ik zal mijn kledingmakers vragen de mooiste stoffen te gebruiken voor de allermooiste kleren. Ik zou zeggen, heren, aan de slag.'

De vijf vrienden deden hun uiterste best om goed voor de dag te komen. Ottavio gebruikte een oud Grieks verhaal voor het libretto. Jacopo en Giulio schreven de muziek. Jacopo speelde, of liever gezegd zong zelf de rol van Orpheus die zijn vrouw Euridice probeert te bevrijden uit de onderwereld.

In december 1600 verhuisde het hele gezelschap naar Frankrijk voor het huwelijksfeest. De opvoering van Euridice werd een doorslaand succes. Het Franse publiek stond versteld. Ze hadden zich volledig laten overdonderen door de mengeling van dans, muziek, zang, spel en spektakel.

'Wat de Italianen kunnen, kunnen wij ook,' zei de kersverse echtgenoot van Maria. 'Ik wil dat die vrienden van je bij ons in Parijs komen wonen. Dan kunnen ze ons leren hoe dat moet, het bedenken van... ja, hoe noemen jullie dat eigenlijk?'

'Opera, schat,' zei Maria. 'Opera.'